

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvoje frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Poljaki na Pruskem

so v enakem, če ne še slabšem položju kakor mi Slovenci. „Nemški želodec“ jim kar naravnost napoveduje, da jih hoče „požreti.“ Proti tej kanibalski nemški poželjivosti se upirajo poznanjski Poljaki z enakimi sredstvi kakor mi. To borbo in njej protivni značaj nemškega naroda označuje govor Poljaka Kantaka v berlinskem deželnem zboru. Kantak Bismarku z vso pravico očita, da mu (Bismarku) je kot potreba, in da misli, da bode vse pred seboj pohodil in poteptal. Zato je nekdanji reakcionarni Bismark iznačel poljsko „ultramontanstvo“ (prav kakor pri nas naše narodne težnje z „reakcionarstvom“ v en lonec mečejo, da bi odstrašili one, ki se strašit dajo. Uredn.) — „Mi smo — rekel je voditelj Poljakov Kantak — protestirali proti utelesenju v Nemčiji, in ne bomo nehali protestirati — ne iz sovraštva proti nemštvu, ne iz zavidnosti proti nemškemu edinstvu, ne, mi pozdravljamo vsako narodno razvitje z veseljem; — ali protestirali smo iz tega uzroka, ker imamo za krivično, ako se na narodni podlogi ustanovljeni državi pridene tuja narodnost, in ker vsled vse svoje preteklosti ne moremo nemško čutiti, in ne onega razumljenja za Nemštvo imeti, ktero je potrebno, ako se hoče na narodno razvitje z nemško podlogo delati. To je uzrok in jaz mislim, da bi moralo Nemce same žaliti, ako tuj živeli v njih narodno razvijanje delajoče pripomaga.“

Na drugo Bismarkovo očitjanje, da namreč Poljaki na Poznanjskem sodelujejo na novem ustvarjenju stare poljske države, opomenja Kantak, da so prej ravno nemški državniki Poljake podpirali v njih željah. Sicer meni, da osoda narodov določuje višja moč.

„Mi (poznanski Poljaki) pravi K., smo se obrnili na praktično polje. Izobraževanje in delovanje je tudi naše gaslo, mi se pečamo z vednostjo, pospešujemo poljedelstvo, zbiramo se v društva, mi ne zanemarjamo materijelnih interesov; in po vašem izgledu iščemo pomoči sami v sebi ustanav-

ljajem kmetijskih šol, izobraževalnih društev, založnic, obrtnijskih bank, pevskih društev itd. Vse to delamo javno in na podlogi postav in na tleh naših državljskih pravic, vendar kar koli delamo, kamor koli se obrnemo, povsod nam ta beseda nasproti doni: „agitacije! agitacije!“ In če se te ne najdejo, so skrivne. In vendar, gospoda, nema nikdo pravice od nas zahtevati, da se ne udeležimo dobrot napredujočega razvijanja, da tudi za sebe ne terjamo dobrot postav.“

Ako Poljaki na Poznanjskem tako delajo, kakor tu njih voditelj javno pripoveduje, zastoj na nemško pravičnost pozivljaje se, potem „nemški želodec“ te slovanske kosti ne bode tako brž prebavil in ne bode mogel tako brž vreči se še na požiranje Čehov in Slovencev. A za nas Slované je: čas dobljen, vse dobljeno.

Dopisi.

Iz Gradca, 3. marca. (Izv. dop.) Prvega marca so slovesno obhajali naši mladi pikelhavbarji in zvesti svinjski pastirji Bismarka utemeljitev telovadnega društva. Med gosti so bili profesorji in med drugimi tudi deželni odbornik g. Schloffer. Koliko piva se je spilo in koliko otrobov se je zvezalo, Vas in nas ne zanimiva; kajti kdor naše ptičke pozna, že na prej lahko ve, kakova je njih melodija. Pa na nekaj vendar ne smem pozabiti in to tem menj, ker si naše graške novine vse prizadevajo celo stvar poteptati in ker je gotovo vredno, da se po svetu raztrobi našim patentiranim kulturo-noscem na slavo, nam barbarom pa v rešpekt. — Narodni pregovor sicer pravi: vrana vrani oči ne izkoplje; ali včasih je vendar izjemek, kakor sploh nobenega pravila brez izjemka ni. Ko so že nekateri govorniki do dobrega kost o nalogi telovadnih društev iz tega in onega stališča ogledali, posebno pa poudarjali, da imajo telovadna društva tudi sveto nalogo nemško kulturo razprostrirati med „barbarskimi“ narodi, si skoraj nismo mogli razjasniti, kakova je prav za prav ta kultura, s katero nas hočejo

osrečiti. Ali ni bilo treba dolgo čakati in demonstrovati so jo prav ad oculos sami med seboj. Ob dveh popoldnih je nastal tak pretep in tako lomljenje stolov, da je bilo kaj. S prva „purši“ Štirjanci in Arminjanci sami med seboj; a ko so Štirjanci začeli onemagovati jim priskočijo feuerwehristi na pomoč. Nastalo je v pravem pomenu petelinovo klanje. In da so se še bolj srčno po glavah udrihali, svirala je godba „Radetzky-marsch“. — Vsak se sme srečnega imenovati, če je še o pravem času pete odnesel. Bilo jih je čez sto. Gotovo lep čin vreden naših kulturonošcev.

Iz Gradca, 4. febr. [Izv. dop.] („Vendija“). — Naj pridružim zadnjim dopisom iz Gradca še enega, ki se tiče le slavljskih dijakov na tehniki. Tu obstoja društvo „Vendija“, ki je bilo pred dvema letoma samo za sloveske tehnike ustanovljeno, a pozneje prešlo v društvo za vse slavljske dijanke tehnike. Prva točka pravil nam kaže blagi namen društva, slavljske tehnike, združevati, ter jih spodbujati k delovanju na slovstvenem polju, kajti vsak član je dolžen sestavke raznega zadržaja spisovati, in jih pri zborih čitati, ali pa govoriti o kakem predmetu. Vsak sestavek ali govor se potem kritikuje. Tako društvo je zelo koristno in tudi potrebno dijaku tehnike posebno za to, ker on, zapustivši srednje šole, nema več one prilike, se v domačem slovstvu izobraževati, kakor na realki. Seznanani se v takem društvu z dijaki, ki govore druga slavljska narečja, seznanani se s vsemi posebnostmi sorodnih jezikov in navad. — Večino slavljskih tehnikov šteje „Vendija“ med člane. Delovanje je bilo do sedaj marljivo in v društveni knjigi nahajamo mnogo spisov v slovenskem, hrvaškem in českem jeziku, kakor zrel sad skrbne marljivosti. — Ali žalibog letos so Vendijanci nekoliko opešali; le preveč pozabljajo, da jim je v mladosti nalog izobraževati se, in pozneje v prvej vrsti koristiti narodu, ktereга sinovi so. Vendijanci! na delo tedaj. Poprimite se zopet marljivega delovanja, kakor preteklih let, da bode vam i slovanskemu narodu na korist.

Listek.

Slovenska narodna banka.

II.

Razen gotovega denarja zalagajo se v banke tudi vrednostni papirji, ali kakor jim financijeri tudi pravijo: denarni namestniki (surogati), zlasti menjice in akcije. Pri založenih menjicah banke celo za to skrbе, da se na propadni dan dolžniku na izplačanje prezentujejo, in če je treba, plačilo tudi tožnim potem utirja. To bankino opravilo imenuje se utirjavanje plačil (in cassa).

Denes je brez vse dvombe barantanje z menjicami naj glavnejše opravilo bank. Kupčija razširila se je še le potem tako silno, ko so se menjice, katerih stari svet — mimogrede naj bode opaženo — ni poznal, kot plačilno sredstvo, vpeljale. Brez menjic se kredit v kupčijo ne da vpeljati. Brez kredita je pa denes le še kupčija na tržnih dneh mogoča, pri ktereј gre groš iz žepa, mesto njega pa pet jabelk v žep. Ves obrt in vsa kupčija bi denes zastala, če bi se kolobarjenje blaga počemši od producenta pa

po večkrat dolgem potu do konsumenta zmerom z gotovim plačilom izposlovati moralo. Kupovanje menjic imenuje se diskontovanje. V razjasnjenje tega sledeči primer: Gorenjec pripelje les v Trst na prodaj. Ker ga za gotov denar nikako prodati ne more, je prisiljen ga na menjico, plačljivo za pol leta, oddati. Z menjico mu je pa slabo ustrezno. On bi si rad vsake sorte stvari za dom, ali za daljo kupčijo nakupil, in za to mu je treba gotovega denarja. On gre tedaj v banko, ter menjico proda ali diskontuje. Poprej jo je moral se ve da, kakor kolobarjenje menjic že zahteva, podpisati (žirovati) potrdivši s tem, da je v kolobarjenju tudi skoz njegove roke šla, ter pod enim s svojim podpisom se tudi obvezavši, da jo bode on izplačal, če jo zadnji ali kateri si bodi drugi kolobarnik ne bi izplačati mogel. Banka se ve da ne plača toliko za menjico, na kolikor se menjica glasi, ampak zmerom manje. Razlika (diskonto) računi se na obresti do plačilnega dne, za trud, nekaj tudi za dobiček, in bogme tudi za nevarnost, ki banki s tem proti, da nazadnje še svojega denarja, ne mara, ne bo utirjati mogla. Če je mnogo denarja med svetom, bo banka na menjico glasečo na 100 gld. plačala, recimo 95 gold. V

tem slučaji se reče, da je diskont 5%. Če je pa trdo za denar, kar banka lahko ve, ker ob takih časih več ljudi pride v banko gotov denar na posodo jemat kakor sicer, onda bo banka diskont takoj od 5% vzdignila na 6, 7, 8 ali še več odstotkov, ter za menjico glasečo na 100 gold. plačala samo 94, 93, 92 ali še manj goldinarjev. Diskont ni tedaj nič drugega kakor cena, za katero se gotovi denar (kot roba) kupi ali na posodo dobi. Kakor se na borsah cena za blago dela, ravno tako dela se v bankah cena za denar, ali če se hoče raje reči, za kapital.

Bank je tedaj več sort: žiro-banke, depozitne banke, banke, ki bankovce izdajajo, diskontne ali eskomptne banke, banke zavarovalnice in še več drugih. Denes pa navadno vsaka banka vsa ta opravila ob enem opravlja.

Posebna vrst žira je tako imenovani „tekoči račun“ (konto korent). Ker je po primerih vsaka teorija laglje umljiva, naj tudi konto korent sledeči konkreten primer raztolmači:

Trgovec A vloži v banko 30.000 gold. s tem, da naj banka mesto njega njegova plačila iz te vložnine ponamiruje, in sicer samo na njegov izrečni nalog. Za take vložnine (zadevna plačila)

Iz Zagreba. 3. marca. [Izv. dop.] Po vsak dan živeje prihajajočem korteševanju soditi, smo saborskim volitvam brž ko ne bliže, nego si mislimo. Vladni korteši Gjurmkečki in Mraovič že sipajo denar med ljudstvo, kakor ga bode baje tudi Antekrist sodnjega dne sipal; tudi guljaševanje se je že začelo. Kakor se čuje bodo volitve, do 10. t. m. razpisane. Večji del pa morajo vladni korteši z dolgimi nosi, ali kakor se reče: za zidom brez potice oditi, tu pa tam so pa tudi že bežati morali. Korteševanje, kakor se pri nas vrši, demoralizuje narod. Pri nas se ne vpraša: ali so sredstva, s katerimi se kortešuje moralčno pripustljiva ali ne: vpraša se samo: ali se more ž njimi namen doseči ali ne. Glede tega odlikuje se zlasti naša sedanja vlada! Naše korteševanje napne in vpelja tako silno vse narodne dušne moči, da nas vsaj za pol leta za vsak drugi dušni rad neposobne naredi. Neobhodna potreba je, da se za korteševanje posebni zakon stvari m. pr. takšen, kakoršnega imajo Srbi v kneževini. Naj večji napotek za vlado kod kortešico sta naša dva opozicijska listova „Obzor“ in „Südslavka“. Po tem soditi, kakor leta 1867. pred Rauchom, morala bosta denes pred Vakanovičem iz Zagreba pobegniti, ter si kje drugje varnejše zavetje poiskati.

Mollinary in Rosenzweig, ki sta ne davno v Trnskevi afəri v Pešto poklicana bila, se do denes še nista nazaj vrnila, pričakujeta se pa vsak čas. Kako odločno bodeta seboj prinesla, to se še ne ve. — Tudi o rezignaciji biskupa Mihaleviča se še nič izvestnega ne ve. Kot njegov naslednik imenuje se senjsko-modruški biskup Soič, na kterege je tudi že pred Mihalevičem Rauch z enim očesom škilil. Odprto rečeno, ako bi izmed teh dveh zlov, Mihalevičem in Soičem namreč, izbirati morali, bi bogme še zmerom raje po Mihaleviču, kot manjšemu zlemu, posegli, nego po Soiču! Biskupu Mihaleviču niso tolikanj narodnjaki življenje v Zagrebu ogrenili, kolikanj Magjaroni sami, ki so ga, videči, da ne more narodno duhovenstvo tako brzdati, kakor bi bili radi, kako nju je vlada proganjati začela, je očitno, da je proti njima na smrtni udar svojo roko izdignila. Ne bo drugo preostalo, nego da bosta, imeli, vedno pikali, vedno bockali, vedno drezati, ter ga vedno zavoljo premale enegije v Pešti tožili.

Iz Zagreba. 5. mar. [Izv. dop.] „Obzor“ prinaša v svojih uvodnih člankih dan na dan zanimive poedinosti o znanih dogovorih z ogersko vlado na Dunaji in v Pešti. Magjaroni raztrobili so bili o času dogovorov po vseh avstro-ogerskih časopisih, da je vodjam narodne stranke samo do tega stalo, da si mastne službe in visoka dostojanstva pribore. „Obzor“ odbija to umazanost

odločno od narodne stranke, ter javno Lonyaya za pričo kliče, naj imenuje onega narodnjaka, ki ga je za kako službo prosil. Resnica je pa, da je ravno nasprotno Lonyay sam vodjam narodne stranke službe nudil. — Tudi s tem, da so baje naši vodje nagodbo leta 1868. kot pravoveljavno in zakonito pripoznali, ni ne črkice resnice, kajti to se pri dogovarjanjih še v misel ni vzelo. Naši magjaroni so mislili, da se smejo že identificirati z narodno stranko, češ saj je ona nagodbo leta 1868. si prisvojila, ter se na njo kot svoje izhodišče postavila. Sedaj jim bo valjda mrena z oči padla, in videli bodo spet ogromno razliko med seboj in narodno stranko.

Naše časopisje, zlasti ono, ki je za naše proste ljudstvo namenjeno, začelo se je čvrsto razvijati. V Trstu izhajajoči popularni list „Naša sloga“ ima preko 3000 naročnikov. Ne veliko manj jih ima „Pučki prijatelj“. Če pomislimo, da so mora hrvatski pismeni jezik s kajkavskim narječjem, ki skoro polovico hrvatsko-slavonskega zemljišča zavzima, boriti, je to gotovo lep uspeh. Naše prosto ljudstvo prijelo je za knjigo, in s tem se bo naša naj večja rana: nevednost, zacelila. Le z družbo sv. Jeronima, sestrice družbe sv. Mohora, nekako še ne moremo prav naprej, na čemer so pa deloma nje zveržena in zapletena pravila, deloma pa tudi malomarnost duhovstva krivi.

Glasovi o afəri Trnskega so do sedaj za njega še zmerom povoljni. Mesto njega bo moral baje podžupan Markovič odstopiti, ki je tako rekoč edini magjaron v celej belovarskej županiji.

Iz Pulja. 3. marca. [Izv. dop.] Gotovo nikjer v avstrijski državi ne vlada še tak vojaški absolutizem, kakor tukaj v Pulju, kjer vojaštvo civilno stanovanstvo pretežuje in je vsled zadnje namorske zmage toliko veljavo dobilo, da si oholi sabljenosilci v svoji prenapeti gizdosti čadne reči domišljujejo in vsacega človeka v civilni obleki zaničljivo črez ramo gledajo. Tukaj na pusti morskimi obali so ti rogovileži sami svoji gospodje, v zavetji pred vsakim višjim nadgledstvom in neomejeni poveljniki črez revno njim položno mornarstvo in civilno občinstvo, s katerim svojevolično in trimoglavno ravna in po svoji jeznarivosti zapovedujejo; tukaj nikdo njihovih neumnosti ne broji, njihovih nepristojnosti ne svari, njihovih pogrškov ne roga niti njihovih napak ne izjavlja, nego vse gré po njihovi volji in na njihovo korist se rabijo vsi posredki, s kojimi so si vseh domišljivih ugodnosti in zabav pripravili in si strežbi razkošnih strasti pripravne naredbe ustanovili; višjih nadpoveljnikov kdo malokdaj semkaj v Pulj, redko kak star nadzornik sem pride in tako so ti samosilci neomejeni gospodarji

skor vsa količkej večja plačila sredstvom cheques-ov pri bankah.

Nadaljuje bankino opravilo je, da daje posojila proti kakej stvarnej zalogi, zlasti proti zalogi državnih, kupčijskih, obrtnijskih al privatnih dolžnih pisem, naj že bodo kakoršne god sorte. To bankino opravilo imenuje „lombard.“

Sicer pa banke tudi proti zalogi negibljevih stvari: zemljišč, poslopij itd. t. j. na „hipoteke“ posojujejo.

Banke oskrbljujejo tudi nakupovanje ali razprodajanje vrednostnih papirjev „efektov“ na borsah. Večkrat predzemajo tudi efektuiranje državnih posojil, ter za to skrbje, da se dotična državna dolžna pisma (obligacije) med svet razprodajo. Denašnje dni začele so se pa banke tega opravila nekamo izogibati, kajti ravno pri efektuiranju državnih posojil sobanke naj več izgubile. Svarilen primer glede tega je zlasti državna dunajska banka. Skor vse banke, ki so kedaj falirale, prišle so baš po efektuiranju državnih posojil na kant.

To so na kratko razložena glavna in naj navadnejša opravila bank. —p.—

in odločitelji črez blagor in gorje tukajšnega prebivalstva, katero je od ene strani od lahonskih ošabnežev zatirano in od druge strani pa od vojaške uzurpacije tlačeno, plen sovražnih razprtij in orodje strastnih napadov lahonske in mornarske stranke; lahonska klika te Slovane italijančji in nemškovojaško mornarstvo pa te potalijančene Slovane zopet germanizuje, in po tem tlačnji so Slovani vsa znamenja slovanske narodnosti izgubili, se celó polenili, na svoj človeški poklic pozabili, brezznačajni postali in malo marajo za poboljšanje svojega neprenosljivega stanja, temuč se v svoji malomarnosti od drugih nadzornikov vladati puste. Pri tej priložnosti pristavim tukaj en majhen dokaz surovosti in brezznačajnosti, katera se še pri nekterih c. kr. častnikih nahaja: Nekega dne pride mati nekega (slovenskega) rokodelca v Ciscutijovo hišo po vodó; (ta hiša je od vojaštva najeta in častniki v nji stanujejo) in ko ona za studenčno pipo prime in vodo natakati začne, skoči k njej en nadlajtnant od 6. ogersko-peškega polka „grof Coronini“ in da tej 61 let stari ženi debelo zausnico, se nad njo zareže: „Ich werde euch kroatische Bagage schon lehren, hier Wasser stehlen; ich geb' Euch noch einen Fusstritt, wenn Ihr Euch nicht gleich fort-pakt!“ Revna stara se je domu priokala. Njen sin se je na to k gosp. polkovniku dotičnega polka podal in za svojo staro mater zadostitve zahteval; pa gosp. polkovnik mu odgovori: „Der Herr Oberlieutenant hat schon Recht gehabt!“ Lepa je to omika in inteligenca, s katero se ošabni Magjari toliko bahajo! Ako kdor častniku zausnico da, je častnik dolžen za radi razžaljenja svoje česti vojaški službi se odpovedati; če pak gospodje častniki stare žene pluskajo, to nije sramota za njihovo vojaško čast; njih se nikdor dotekniti ne sme, a oni pa slobodno druge tolčejo.

Iz Prage. 5. marca. [Izv. dop.] Poročali ste o svojem času, da je iz českega namestništva došlo okrajnemu glavarju v Jičinu pismo naj vse moči napne, da pridobi graščaka Papstmana za to, da bode o prihodnji volitvi v velikem posvstvu glasoval ustavoverno, kar bode vlada mu poplačala z uresničenjem vseh Papstmanovih želj, katere le ona izpolniti more. To pismo je bilo skrivno odposlano od prezidijalnega tajnika v c. namestništvu Rotky-a, pa prišlo je „Politiki“ v roke, katera je bila tako „nesramna“, da je ono pismo objavila. To je napravilo čuden vihar v ustavovernih krogih. Njih listi so nekoliko časa upili, da je pismo izmišljeno, pa kmalu so se prepričali, da je pismo res od prezidijalnega tajnika Rotky-a, tajnika cesarskega namestnika barona Kollerja pisano, da torej c. k. namestništvo velikoposestnikom uresničenje vseh njihovih želj obeta, ako za ustavoverne kandidate glasujejo, z drugimi besedami, da c. k. namestništvo glasove kupuje in proti postavi greši.

Sedaj se govori, da bode iz Dunaja preiskovalna komisija v Prago prišla in strogo presledila pote, po katerih českim opozicijskim listom taka pisma dohajajo, katera se skrivno odpošiljajo, pa vendar „infamnim“ državopravnoopozicijskim listom v roke dojdejo. Kaj bode komisija izvohala, bodem proročal, ako bode sploh kaj našla.

Sicer se pa za volilne glasove v velikem posestvu na strani opozicije toliko dela, da je barona Kollerja lastni razum zapustil in si ne ve pomagati, kako bi uspešno v okem prišel opoziciji. Peljal se je toraj na Dunaj po svét in pomočke proti neukrotljivim privržencem državopravne opozicije. Morebiti ga je pa minister Lasser citiral, da mu razjasni in da odgovor zaradi Papstmanove stvari? Ne vemo, kaj nam bode prinesel iz rezidence. „Politik“ svetuje, naj se napravi naredba proti pomnoženju federalistične zalege in druga naredba za pospeševanje ustavovernih rojstev „katera se po ustavovernih poti menda lahko pomnože“.

Iz Dunaja. 4. marca. [Izv. dop.] Društvo slovenskih študentov „Slovenija“ na Dunaji

vodijo banke v svojih računskih knjigah „tekoče račune.“ Kadar se je po večkratnih plačilih vložena svota izerpila, jo mora trgovec se ve da zopet ponoviti, če hoče, da bode banka še za nadalje mesto njega plačnik. Pri kontokorentnih plačilih plačujete si vzajemno obedve stranki obresti: banka jih plačuje trgovcu za vloženo svoto, trgovec plačuje jih pa banki za obavljena plačila. Sigurnim in poštenim trgovcem s staro firmo in dobrim glasom dajo banke tudi brez vložnine kredit, včasih celo neomejen kredit, ter so tako plačnik za vsa njih plačila. Obračunavanje med banko in trgovcem obavlja se potem perijodično: ali mesečno, ali na kvatre, ali na polletja, ali kakor je že navada. Konto korent je zlasti na Angležkem zelo v navadi, in gotovo je tudi on veliko k angležkej kupčijski veličini pripomogel. Angležke banke pa ne odpirajo samo trgovcem in obrtnikom konto korent, ampak tudi drugim zasebnikom. Na Angležkem ima se za spričalo dobrih denarnih zadev, če ima kdo pri kakej banki na svoje ime konto korent odprt! Tisti pismeni nalog, ki ga kontokorentnik banki dà, da naj ona mesto njega to ali ono svoto izplača, imenuje se „cheques“. Na Angležkem izplačujejo se denes

je imelo 2. t. m. sejo, v kateri je bilo skleneno, ta teden napraviti komers na čast Preširnu, za katerega so se že dolgo delale priprave. Pobiralo se bode pri tej svečanosti za stradajoče na Kranjskem. Zanimivo je bilo debatiranje o vprašanji ali bi napravljaleci komersa povabili poslanca Černeteta. Nekateri so bili za povabljenje rekoč: „vsaj bomo vsi izdajico spoznali“, drugi pa so govorili proti povabljenju in tako se je tudi sklenilo, da Černe ne bode povabljen. — Vsa slovanska društva študentov na Dunaji hočejo ustanoviti vkup vzajemno slovansko čitalnico in „Slovenija“ je izvolila tri ude, naj se porazumejo z drugimi slovanskimi društvi o tej stvari.

Pomenljivo je, kar piše organ dunajskega kardinala in nadškofa Rauscherja o stranki, ki je sedaj na kormilu. Kardinal Rauscher je eden onih mož, ki imajo precej upliva na dvoru in ako to pomislimo, bomo vedeli, koliko pomenijo sledeče besede v njegovem centralističnem, a ne liberalnem organu „Volksfreund“. Liberalna nemška stranka nima visokega menenja o svoji sposobnosti za življenje. Nazočnost grofa Hohenwarta na Dunaji in nekoliko zahvalnih besedi za slovensko addresso, to je proti pričakovanji liberalce ostrašilo. Nemška liberalna stranka nima zastoj malo zaupanja v sebe. Ali ni morala beračiti in vse mogoče obetati, da je postava o volitvah za silo bilo sprejeta? Ali ne razrušuje Avstrije bolj ko federalci? Z vsakim dnevom se množi upanje, da bode kmalu prišla na nič. Ako je mi katoličani ne moremo vreči, meče se liberalna stranka sama. Tako piše organ moža, ki ni federalist, temveč izvzemši versko stališče, zvest privrženec ustavovercev.

Politični razgled.

Poslanska zbornica državnega zbora je obravnovala proračun deželobranskega in finančnega ministerstva. Pri posvetovanji finančnega proračuna je bila vlada opomnena, naj kar najhitreje postave o pravični razdelitvi davkov predloži in naj pri spisovanji takih postav jemlje ozir na popolnem nove vire dohodkov po velikih mestih, kateri sedaj še niso porabljeni. — Ustavni odbor se je posvetoval dalje o gališki resoluciji in sicer o finančnih terjatvah Galicije. Ker ni prišlo do zedinjenja, so stvar pododboru nazaj dali.

Gospodska zbornica je sprejela po debati, katere so se udeležili Tschabuschnigg (za), Fürsténberg (proti), Lichtenfels (za), Chorinsky (proti). Hasner (za), z 72 proti 10 glasovi volitveno postavo za silo.

Sedanja vlada izgublja zaupanje tudi ustavovernih krogov vedno bolj in bolj. Že ko je pravosodni minister Glaser predložil postavo o ustavljenji porot in poprej delegiral nemške porotnike za česke liste, so se vsi ustavoverni listi, razen strogo ministerijalnih, izrekli proti tej naredbi. Na to pa vlada ni potrdila pravil „starokatoličanov“, t. j. onih, ki se drže drugih rimskokatoliških nauk, samo papeževe nezmotljivosti ne verujejo; in sedaj je vlada po ministru bogočastja pl. Stremayru — govori se, da vsled vpliva dunajskega škofa — izrekla, da zakonov, katere so „starokatoliški“ svatje sklenili in od „starokatoliških“ duhovnov blagosloviti dali, ne priznava za veljavne. — Ustavoverci pravijo, da so od ministra Stremayra se nadejali reform v postavodajstvu o cerkvah, sedaj pa vidijo, da so se varali. Tako se počasi tudi ustavoverni krogi, dasiravno še sedaj samo v malem obsegu, od ministerstva odvrtačujejo. (Grof Hohenwart je pred kratkim pisal o „navideznih vspehih.“) Sicer pa sedanja ustavoverna vlada za čase, kadar bode zopet federalizem prišel na površje, in se mu bo reakcionarstvo očitalo, federalistom s svojim sedanjim postopanjem toliko orožij v roke daje, da ga bodo ustavoverci bitko čutili.

Vogerskem državnem zboru je poslanec Simonyi interpeliral predsednika ministerstva, zakaj je bil hrvatski zbor razpuščen predno se je izjavil, zakaj po razpustu niso precej bile razpisane nove volitve, kakor postava določuje, in ali misli vlada kar najhitreje naredbe za sklicanje hrvatskega zbora napraviti. — Interpelacija je bila Lonyayu izročena.

Na angleško kraljico je 29. m. m., ko se je iz sprehoda, v palačo pripeljala, nek mlad človek samokres pomeril. Precej so ga prijeli in našli, da je samokres strem in ni nabit. Napadnik je imel pri sebi pismo, katerega bi mu naj kraljica podpisala in katero dovoljuje vsem feničanom, t. j. Ircom, ki so se proti angleškemu gospodstvu puntali in so zaradi tega zapiti, svobodo. Pred sodnijo je napadnik kraljice izpovedal, da je hotel kraljico k podpisu onega pisma prisiliti. Ker samokres ni bil nabit, se kaže, da človek ni imel namena kraljico usmrtiti. Ono pismo je tako zmedeno pisano in človek sam tako govori, da pač imajo tu sodniki s človekom zmočenega uma opraviti. Od kraja so mislili, da je ta človek kraljici požugal kot orodje kake zarote, sedaj pa vse vidi, da kaj takega ni. — Čudno pa je, da so duševno zmoženi ljudje že večkrat kraljico Viktorijo v nevarnost življenja spravili in da je sploh že večkrat bila napadena, kjubu temu, da vedno vlada po volji parlamentove večine, katera ni umetno skovana, kakor večine naših „parlamentov“.

Razne stvari.

* (Dr. Razlaga) je izvolil trg Radeče na Dolenjskem soglasno za častnega občana. Na diplomu, katero so mu poslali, podpisano je vseh 18 občinskih odbornikov.

* (Slovenski profesorji mariborske gimnazije) so bili, kakor znano, podali že prejnji vladi spomenico, v kateri so dokazali potrebo slovenske gimnazije v Mariboru. Ker nekteri blebetajo, da se profesorja Šuman in Pajk odstranjata zaradi te spomenice (ki je bila itak ob svojem času v „Slov. Narodu“ tiskana) moremo izpovedati, da je zdanja vlada že pred kacicimi 6 tedni ono spomenico rešila s tem, da vlada nema ničesa proti temu predlogu, da ga celo v principu odobrava, samo da ga zaradi stroškov izvesti ne more.

* (Na mariborski gimnaziji) se nemška pravica t. j. preganjanje slov. profesorjev dalje širi. Suplent g. P., rodom Slovenec, je kakor prvi semester, tudi mesec februar drugi semester suplentoval. Ali na koncu meseca mu neče nihče za odkazano in storjeno delo — plačati! Delavcem zaslužen plač odtegovati — kako veli mali hatehizem? — Gg. profesorji, Pajk in Šuman sta se, kakor čujemo, pritožila na višje mesto. Prvi je šel sam na Dunaj.

* (Iz Kozjega) smo dobili sledeče poročilo: Tudi pri nas je tako, kakor v Gornjemgradu. Nočejšo noč so namreč predrzni tatje v pisarnico sodnijskega adjunkta g. Kurež-a, in od tod v davkarski urad strli, in iskaje po denarjih mizne predele in vse križem obrnili. Odnegli so samo 3 goldinarje, torej le človekoljubno ravnamo z ljudmi take baže!

* (G. Iv. Vončina), znani hrvatski poslanec in bivši lastnik Rauchovega premagovalca, narodnega „Zatočnika“, stavlja kot bivši narodni zastopnik in bodoči kandidat moslavškega okraja, v zadnjem „Obzoru“ banskemu namestniku Ant. Vakanoviću interpelacijo, ki osveti, kako mislijo Magjari na Hrvatskem agitirati pri prihodnjih volitvah. Vončina je šel v Dubravo, pogovoriti se s svojimi volilci. Tam je izvedel, da je občinski bilježnik dobil zapoved vsakega zvezati, ki bi zavoljo volitve tje prišel, in samo bilježnikovi neodvažnosti se je zahvaliti, da se na Vončini ni poskušala ta magjaronska naredba. Vončina zdaj javno naveščuje, da pojde večkrat v dotični okraj, in da, nerazumevajoč šale, hoče rabiti skrajna

sredstva samoobrane: naj si nasledke oni pripišejo, ki take naredbe izdajajo.

* (Tatje). Iz Žitai blizu Rogačke gore, se nam piše: Pretekli vtorek t. j. 27. febr. so bili pri posestniku Slugi na Vildoni tatje ljudem odnesli nekaj denarjev in vso obleko — zunaj hiše v kamerci hranjeno. Zabili so vrata od zunaj z žreblji, da nihče ni ven mogel. Ko posestnik samokres sproži skozi okno, da bi našel od sosedov pomoč, so mu tatje ustrelili skozi okno nazaj, — pa k sreči niso nikogar zadeli! — Ljudstvo nad takimi in enakimi dogodbinami zmiraj bolj in bolj toži s tem, da kazni so premajhne za zločince.

* (Dramatično društvo.) Po mnogih burkah, igrokazih in operetah se je slovenska Talija hotela skusiti tudi s historično dramo, dne 2. t. m. Žalibog pa, da si je v ta namen izvolila delo znanega Kotzebue-a, katerega so kritiki vseh vrst že davno obsodili in zavrgli. „Edvard na Škotskem ali begunova noč“ se imenuje vele plitvo delo, katero naj bi skozi tri dejanja zavzimalo pozornost poslušalcev. Ker igra sama na sebi nima srečnih prizorov, nikakoršnih mikavnih momentov, ker je spakodrana reč, zlasti pa tudi, ker predstava ni bila ravno briljantna, spada ta večer med slabejše predstave in nam je dokaz, da, kakor se naš narod do zdaj v javnem življenji še ni popel do junaskih činov, tako tudi naši sicer jako delavni dramaturgi še niso vajeni visocega koturnja. Izmed vsega osebja moremo hvalno omeniti le gospico Podkrajškovo, gospoda Schmidta in Nollia, nekterim drugim pa prav prijazno svetujemo, se nalog bolje na pamet učiti ali vsaj se ne zagledati v še tako žarne oči v parterji, sicer bomo primorani, ne gledé na pridnost in talent nekternikov brezozirno kritikovati. Spevoigra „Zoročevalna napoved na kmetih“ nas je pa zadovoljila. Dasi nima mnogo v sebi, je bila vendar tako vrlo in šegavo predstavljana, da jej gre venec priznanja za ta večer. Glavni osobi gospa Odijeva (Lenka Medenec) in gospod Noll (Tine Trdenec) sta svoja naloga izvrstno izvršila, k čemur jima je proti koncu ugodno pomagal gosp. Eržen (Matevž) in g. Pucihar (varh.) Zbor je bil krepak in blagoglasen, gledališče pa borno obiskovane. —

* (Proti odpravljenju porotnih sodeb) se je celo mariborsko ustavoverno društvo „Fortschritt“ izreklo.

* (Nameščenja v kranjske deželne zdravniške službe.) Službo primarija na medicinskem oddelku v deželni bolnišnici, katero je do sedaj opravljal dr. Keesbacher, ki je pa na njo „resigniral“, ko je postal koncipist pri zdravilstvenem svetovalstvu v Ljubljani, je deželni odbor podelil dru. Karlu Bleiweisu; primarij kirurškega oddelka je postal dr. Fux; primarij sifilitičnega oddelka dr. Pestotnik; dr. Müller je dobil službo sekundarija v isti bolnišnici. Do sedaj od dra. Karla Bleiweisa opravljanjo službo primarija v deželni posilni delavnici je dobil dr. Vošnjak, kar smo že zadnjič povedali.

* (Adresa Pogodinu iz Ljubljane.) Iz „Wanderer-a“ stoprv smo izvedeli, da so odbori slovenskih društev Ljubljani in sicer Matice, Sokola, čitalnice, Slovenije in dramatičnega društva, ruskemu učenjaku Pogodinu krasno napravljeno addresso poslali. — Čudimo se, da nam o tej stvari ni bilo nič poročano.

* (Železnica po Postojnski jami.) „Wanderer-ju“ pišejo iz Ljubljane, da se je v Postojnski jami začelo stavljenje konjske železnice, katera bode obiskovalcem ogledovanje te svetovno slavne jame olajšavala.

* (Imenovan) je adjunkt celjske okrožne sodnije g. Janez Kastelic za okrajnega sodnika v Ljutomeru, avskultant g. Aleks. Schilling za adjunkta v Ormuži, profesor novomeške gimnazije g. Fr. Bračko za profesorja na državni gimnaziji v Trstu.

* (Poziv.) Hrvatski pedagogijsko-književni sbor, komu je zadača, da strukovnu in občo obrazovanost medju hrvatskim pučkim učitelstvom promiče, ima izmedju cestloga po §. 2.

Prva občna zavarovalna banka „SLOVENIJA.“

Čedalje bolj se neogibnost v obče spoznava, da mora slovenski narod tudi v materialnem obziru se na lastne noge postaviti, ter se od tujega kapitala, kolikor je mogoče, osvoboditi.

Morebiti niso na nobenem drugem polji te razmere tako ostro vidne, kakor prizavarovanji. Sto in sto tisučev se vsako leto zavarovalnih premij iz dežele iztirava, pomagaje delničarjem tujih društev visoke dividende izplačevati.

Merodajni faktorji: deželni zbori, občinska zastopstva, društva in žurnalistika, so večkrat pripoznavali, da je treba lastno zavarovalno društvo za slovenske dežele osnovati.

To je dalo nekterim rodoljubom povod, popolni operat takega zavarovalnegadruštva na podlagi najbolj zanesljivih statističnih dat in dozdajnih skušenj izdelati dati, ter c. k. ministerstvu predložiti.

Z razpisom dne 25. prosinca l. 1872 je c. k. ministerstvo napravo „prve občne zavarovalne banke Slovenije“ s sedežem v Ljubljani dovolilo.

Banka „Slovenija“ je društvo na delnice, in bo v vsih razdelkih zavarovanja zavarovalo proti odločeni zavarovalnini, to je: proti škodi po ognju, nad revaževanju, po toči in zrcalnem steklu, ko bi se strlo, kakor tudi na človeško življenje.

Delnice se bodo brez bankirskega posredovanja neposredno občinstvu oddavale, in na ta način po bolj ugodnem kursu dobivale.

Iz druge strani se bo pa tako tudi glavni namen banke pospeševal, ki obstoji v tem, da se bodo delnice v slovenskem narodu umestile, in bode narod tudi v prihodnje banko v rokah obdržal.

Delnice „Slovenije“ so pripravne prav ugodno kapital nalagati:

1. Na vsako delnico, katerih se bo zdaj razdalo 3000 z imensko vrednostjo od 200 fl., se bo plačevalo po 40⁰/₀, in to po kursu od 85⁰/₀, toraj za eno delnico 68 fl. a. v.

2. Z ozirom na oddajevalni kurs nese delnica stalni dohodek blizo do 6⁰/₀, in

3. vrh tega naddividendo iz čistega upravnega dobička, od kterega je 40⁰/₀ pravilno delničarjem odločeno.

Po dozdajnih skušnjah družih zavarovalnih društev ni dvomiti, da bodo delnice banke „Slovenije“ v kratkem gotovo 12—15⁰/₀ nosile.

4. Vsak lastnik tudi le ene same delnice ima pravico v občnem zboru glasovati osebno ali po oblaščenju, z edino omejitvejo, da nobeden ne sme več kakor 40 glasov zastopati.

5. Vsak delničar pomaga s tem narodnim podvzetjem slovenskemu narodu lastno zavarovalno društvo osnovati ter posrediti, da trdo pridobljeni novci v domači deželi ostanejo.

6. Ker je 15⁰/₀ čistega dobička dobrodelnim namenom odločenih, odpirase tu še drugi vir bankini dobrodelnosti.

7. Skrajno je še povdarjati, da so pripravljeni fondi banke pravilno odločeni, menjice eskomptovati, posojevati na državne in obrtnijske papirje, na posestva proti hipotekarnemu uknjiženju, posestnikom, obrtnikom, skupščinam in občinam, da bo na ta način mogoče v posameznih krajih pamanjkanje denarjev zatreti.

Tarife za raznovrstne oddelke zavarovanja so po najbolj zanesljivih statističnih datih sestavljene in se bo gospodarstvo v vsakem oziru na reelno podlago postavilo. V ta namen se bodo v vsih večih mestih in v posameznih okrožjih nadgledni svetovalci (sestavljani iz delničarjev in zavarovancev) postavili.

Gospodarsko svetovalstvo je iz sledečih oseb sestavljeno: Svetli knez instari grof **Lavoslav Salm Reiferscheid**, grajščak v Novem Celju itd. (predsednik); dr. **Etbin Henrik Costa**, odvetnik in deželni odbornik v Ljubljani, (podpredsednik); **Andrej Pirnat**, posestnik v Ljubljani; **Vekoslav Pesarič**, c. k. sodnije svetovalec v Celju; **Mihael Herman**, deželni odbornik v Gradcu; dr. **Jože Ulaga**, profesor bogoslovja v Mariboru; **Jože Hauswirth**, posestnik v Celju; dr. **Štefan Kočevar**, c. k. okrajni zdravnik v Celju; dr. **Vekoslav Valenta**, c. k. zdravstveni svetovalec in profesor v Ljubljani; **Ivan Stuhec**, c. k. sodnije svetovalec v Celju; **Dragotin Ahčin**, trgovec v Ljubljani; **Florian Konšek**, c. k. okrajni predstojnik v pokoji v Ljubljani; dr. **Franjo Radej**, c. k. bilježnik v Mariboru (gospodarski svetovalci). —

(Namestniki): **Jakob Kureš**, c. k. okrajni pristav v Kozjem; **Franjo Šentak**, posestnik na Vranskem; **A. Zvanut**, veliki trgovec na Občini.

Pregledovalni odbor je s sledečih oseb sestavljen; Dr. **Janez Zlatoust Pogačar**, stolni prošt v Ljubljani; **Gustav Tönnies**, lastnik tovarne v Ljubljani; **Jože Debevec**, trgovec v Ljubljani.

Delnice se bodo na ta-le način podpisovale:

1. Za vsako delnico z imensko vrednostjo od 200 gold. se bo vplačevalo 40⁰/₀ po kursu od 85⁰/₀ v gotovini; potem se bodo dobivali medčasni listi.

2. Za 1 delnico je toraj treba 68 gold. v gotovini, od ktere se bo vplačevalo po 20 gold. precej pri vpisovanju, 48 gold. pa v prihodnjih 30 dneh.

3. Vsak podpisani znesek daje od dne vplačila 5⁰/₀, oziroma na izdajavni kurs od 85⁰/₀, blizo 6⁰/₀.

4. Vsacemu podpisovalcu je na izvoljo dano, tudi vsih 40⁰/₀ za delnico precej vplačati.

5. Podpisovalo se bode ali pri banki v Ljubljani, ali pri agentih, kterim se bo dalo pooblastilo za to od gospodarskega svetovalstva.

6. Vplačevalo se bo ali pri banki v Ljubljani, ali se ji naj novci po pošti pošiljajo. Agentom naj se plačuje le proti od gospodarskega svetovalstva podpisanim pobotnicam.

Bankina pravila se dobivajo pri banki „Sloveniji“ v Ljubljani, in tudi pojasnila se ustmeno ali pismeno pri njej dovoljno dajejo. (39—4)

V Ljubljani, dne 24. februarja 1872.

Za ravnateljstvo prve občne zavarovalne banke „SLOVENIJE“:

Knez in stari grof **Salm Reifferscheid** l. r., grajščak itd. itd.
predsednik.

Dr. **E. H. Costa** l. r., odvetnik in dež. odbornik itd. itd.
podpredsednik.